

Ar kada nors galvojote kaip įsigyti tūkstančius akcijų mokant komisinius tokius kaip perkant vieną akciją? Gal sukote galvas kaip įsigyti investicinį fondą, kurio mokesčiai sudarytų 0.5 procento per metus be jokių sėkmės mokesčių? Galų gale ar įsivaizdavote save investuojantį į rizikos kapitalo fondus ir gaunantį tokią pat kapitalo grąžą kaip milijonus investuojantys turtuoliai.

Šių investicinių svajonių Jums neverta pamiršti, jas galite išpildyti investuodami į biržoje prekiaujamus fondu fondus. Visa tai skamba per gerai, kad būtų tiesa, tačiau šie fondai atvėrė naujas galimybes smulkiesiems investuotojams.

Jeigu norite sužinoti, kas yra **biržoje prekiaujami fondai (ETF fondai)**, kaip jie sudaromi, koki jų privalumai ir trūkumai, kokias investavimo galimybes šie fondai Jums suteikia, šis straipsnis yra skirtas būtent Jums.

Gero skaitymo.

Biržoje prekiaujami fondai (ETF): kas tai?

Biržoje prekiaujami fondai dar vadinami ETF fondais. Šis terminas yra kilęs angliško termino "exchange-traded funds". Biržoje prekiaujami fondai sparčiai populiarėja investuotojų tarpe. ETF fondas - tai biržoje prekiaujamas investicinis portfelis, sudarytas iš tos pačios rūšies vertybinių popierių. Paprasčiau tariant, biržoje prekiaujami fondai yra vertybinių popierių ir investicinių fondų mišinys. Biržoje prekiaujami fondai suteikia galimybę investuoti į daugelį skirtingų vertybinių popierių (akcijas, obligacijas, žaliavas, pinigų rinkos priemones) ir tuo yra panašūs į investicinius fondus, skirtumas tas, kad ETF fondais yra prekiaujama biržoje taip pat kaip akcijomis ar obligacijomis.

Biržoje prekiaujami fondai yra vertybinių popierių krepšelis (pvz. akcijų, obligacijų). Šia savybe ETF yra panašus į investicinius fondus. Kylant ETF fondą sudarančių vertybinių popierių kainai didėja ir ETF kaina. Daugelis ETF fondų siekia atkartoti indeksus pvz. S&P 500 (500 didžiausių JAV kompanijų indeksas) ar iš karto

keletą indeksų pvz. BRIK indeksą (iš Brazilijos, Rusijos, Indijos ir Kinijos akcijų indeksų sudarytas vienas bendras indeksas). Biržoje prekiaujami fondai taip pat gali siekti atkartoti tam tikro pramonės sektoriaus ar žaliavų indekso vertės kitimą pvz. finansų sektoriaus ar aukso indeksus.

ETF fondų veikimo principas

Instituciniai investuotojai, norėdami platinti ETF fondus, turi gauti jų veiklą prižiūrinčių valstybinių institucijų leidimus. Gavęs leidimą, institucinis investuotojas bendradarbiaudamas su stambia finansų kompanija superka ETF fondui reikalingų vertybinių popierių krepšelį. Pvz. Jeigu ETF ketina sekti S&P 500 indeksą, tai maklerių kompanija surenka didelį kiekį į minėtą indeksą patenkančių akcijų; jeigu ETF fondas siekia atkartoti obligacijų indeksą, išperkamos obligacijos ir pan. Surinktų vertybinių popierių krepšelio vertė yra lygi ETF fondo vienetų vertei. ETF fondas yra padalinamas į ETF fondo vienetus tam, kad jie būtų pakankamai pigūs ir prieinami smulkiesiems investuotojams. Paprastai ETF fondą sudaro ne mažiau kaip 50 000 vnt. ETF fondo vienetų.

Surinktas vertybinių popierių krepšelis patikimas saugoti finansinėms kompanijoms, paprastai bankams. Bankai ETF vienetus perduoda finansų tarpininkų įmonėms, kurios parduoda ETF vienetus investuotojams. Pasibaigus pirminiams platinimui, prekyba ETF fondais vyksta antrinėje rinkoje – biržoje, kur investuotojai prekiauja ETF vienetais taip pat kaip akcijomis.

ETF fondų rūšys

Išskiriamos dvi pagrindinės ETF rūšys – aktyviai valdomi ir pasyviai valdomi ETF. Pasyviai valdomi fondai siekia atkartoti nustatytą rinkos indeksą. Šie fondai vadinami pasyviais, nes neturi fondo valdytojo, kuris aktyviai valdydamas fondą siektų uždirbti daugiau nei rinkos vidurkis.

Aktyviai valdomi ETF fondai

Aktyviai valdomi ETF nesiekia atkarto jokio indekso. Aktyviai valdomo ETF investuoja lėšas į fondo valdytojo parinktus vertybinius popierius. Šių ETF tikslas yra siekti didesnės investicijų grąžos nei rinkos vidurkis. Kitaip tariant, tai yra paprastas investicinis fondas, kurį galite įsigyti biržoje kaip eilines akcijas. Šių fondų vienetais prekiaujama biržoje prekybos sesijos metu, kaip ir visais kitais ETF fondais. Kadangi aktyviai valdomi fondai reikalauja didelių fondo valdytojo gebėjimų analizuojant ir atrenkant perspektyvesnes

investicijas nei rinkos vidurkis, todėl paprastai šie fondai yra apmokestinami didesniais mokesčiais nei įprastiniai ETF. Pagrindinis aktyviai valdomų ETF fondų trūkumas yra skaidrumas, kadangi skirtingai nei įprastiniai ETF fondai, aktyviai valdomi fondai neskelbiama informacijos apie fondo sudėtį ir fondo valdytojo veiksmus. Didžiausias aktyviai valdomų fondų privalumas lyginant su įprastiniais investiciniais fondais, kad jo vertę investuotojas mato dienos bėgyje, todėl gali realiu laiku priimti sprendimus įsigyti ar parduoti šį fondą.

Pasyviai valdomų ETF rūšys

Indekso ETF fondai

Indekso ETF fondai yra bene labiausiai paplitę. Šių ETF tikslas yra kuo tiksliau atkartoti tam tikrą akcijų rinkos indeksą pvz. S&P 500. Svarbu pažymėti, kad kai kurie ETF indekso fondai ne visas investuotojų lėšas nukreipia į nustatytą indeksą. ETF fondo valdytojas gali investuoti 80-90 proc. lėšų į indeksą, o likusias į ateities, pasirinkimo, apskaitos sandorius bei kitas finansines priemones, jeigu tai jam padės geriau sekti nustatytą indeksą.

Sektoriaus ETF fondai

Sektoriaus ETF investuoja į nustatyto pramonės sektoriaus kompanijas ir siekia atkartoti sekamo pramonės sektoriaus akcijų indeksą. Pramonės sektoriaus ETF gali sekti finansų arba energetikos pramonės sektoriaus indeksą. Šie fondai pasižymi mažais mokesčiais ir taip pat yra listinguojami vertybinių popierių biržoje.

Žaliavų ETF fondai

Žaliavų ETF fondai dar vadinami biržoje prekiaujamais žaliavų fondais (angl. "exchange traded commodities"), todėl dar kartais trumpinami kaip ETC. ETC fondai siekia atkartoti žaliavų indekso vertės pokyčius. Šiais fondais prekiaujama taip pat kaip ir visais ETF. Seniau investuoti į žaliavų rinką galėjo tik stambiaji investuotojai, kadangi norint prekiauti žaliavomis tiesiogiai biržoje reikia didelio kapitalo. Dėka ETC fondų, investuoti į žaliavas gali ir smulkieji investuotojai, kadangi ETC fondai apjungdami daugelį smulkiųjų investuotojų pavedimų gali vykdyti stambius sandorius žaliavų rinkoje.

ETC fondai investuoja į tokias žaliavas kaip nafta, brangieji metalai ar maisto produkciją. Pirmieji žaliavų ETF fondai pirkdavo pačias žaliavas pvz. auksą, tačiau dabar daugelis ETF fondų naudojami ateities sandoriais, kurių rezultatai gali nežymiai skirtis nuo investicijų į pačias žaliavas.

Pasinaudojant išvestinėmis priemonėmis, sukuriama visa daugiau ir įvairesnių ETC fondų. Naudojantis ETC galima investuoti nuo aukso, vario iki naftos, dujų ar netgi žemės ūkio produkcijos. Galima investuoti tiek į atskiras žaliavas pvz. naftą, tiek į žaliavų grupes pvz.

brangiuosius metalus. Dagelis nepatyrusių investuotojų klaidinga mano, kad pakilus vienos ar kitos žaliavos kainai atitinkamai pakyla ir ETC fondas. Tiesa ta, kad daugelis ETC fondų siekdami atkartoti žaliavų vertės pokytį kiekvieną mėnesį investuoja į ateities sandorius. Toks investavimas leidžia sekti tikrąją žaliavų kainą, tačiau investuotojas prisiima visą ateities sandorių riziką (pvz. didelis vertės svyravimas) kas galutiniame rezultate galite sąlygoti žaliavų ir ETC fondo vertės skirtumus.

Valiutos ETF fondai

Šie ETF fondai siekia atkartoti vienos valiutos vertės pokyčius kitų valiutų atžvilgiu pvz. Kaip Euro vertė keičiasi JAV dolerio atžvilgiu. Už šiuos pinigus mokamos mažos palūkanos, kadangi šie pinigai yra investuojami į trumpalaikius, patikimus ir likvidžius skolos vertybinius popierius, tačiau palūkanos turi mažą įtaką galutinei valiutos ETF fondo grąžai. Valiutos ETF fondo grąžą nulemia vienos valiutų vertės pokytis kitos valiutos atžvilgiu. Valiutos ETF fondai seka tik pačias pagrindines valiutas, pvz. eurą, Japonijos jeną ar JAV dolerį. Šie ETF fondai buvo pradėti platinti tik 2005 metais, jie pasižymi ypatingai dideliu likvidumu. Dėl mažos grąžos, bet didelio likvidumo valiutos ETF fondai yra populiariesni tarp institucinių investuotojų.

Obligacijų ETF fondai

Obligacijų ETF fondai siekia atkartoti obligacijų indeksų vertės svyravimus pvz. JAV išdo obligacijų pokyčius seka iShares Barclays 20+Year Treasury Bond Fund ETF fondas. Šie ETF'ai kaip ir obligacijos klesti ekonomikos nuosmukio laikotarpiu, tačiau jų investicinė grąža gali nuvilti investuotojus ekonomikai augant. Vienas obligacijų ETF fondų privalumų yra ypatingai maži valdymo kaštai, perkant juos tiesiogiai iš ETF valdytojo.

Rizikos kapitalo ETF fondai

Rizikos fondų ETF atsirado visai neseniai. Pirmasis toks fondas yra IQ Hedge Multi-Strategy Tracker (QAI), kuris nesistengia atkartoti kurio nors vieno rizikos fondo grąžą, bet siekia atkartoti IQ Hedge Multi-Strategy indekso grąžą, į kurią pakliūna beveik visi rizikos fondai. Šis rizikos ETF fondas naudoja įvairias investavimo strategijas: reaguoja į rinkos tendencijas, pirkimą ir parduoda skolon, investuoja į fiksuoto pajamingumo ir besivystančių rinkų vertybinius popierius, naudojami arbitražo sandoriais, besivystančių rinkų ir tt. Šis fondas neinvestuoja į pačius rizikos fondus tiesiogiai, tačiau renkasi kitus ETF fondus, kurie leis atkartoti rizikos fondų indekso grąžą. Šis fondas lyginant su įprastiniais rizikos fondais turi tokių privalumų kaip skaidrumas, mažesni mokesčiai ir fondo valdytojo sprendimų rizika.

Daugeliui investuotojų rizikos fondai nebuvo prieinami dėl pernelyg didelių pradinių įnašų, didelių valdymo kaštų, pradėjus platinti rizikos ETF fondus, šios galimybės tapo prieinamos visiems.

Svertiniai ETF fondai

Šie fondai atsirado palyginti neseniai, tačiau žaibiškai išpopuliarėjo. ETF fondai naudoja išvestines finansines priemones (pasirinkimo, ateities ir apsikeitimo sandorius) tam, kad pasiektų kelis kartus didesnę už nustatytą indeksą grąžą. Pvz. Jeigu ETF fondas siekia trigubai atkartoti S&P 500 indeksą, tai indeksui per dieną pakilus 5 proc. ETF vertė pakils $3 \times 5 = 15$ proc.

Svertiniai ETF yra sudaryti iš išvestinių finansinių instrumentų, tokių kaip ateities sandoriai, pasirinkimo ir apsikeitimo kontraktų. Sverto išlaikymas gali reikalauti ypatingai didelių kaštų, todėl prospekte nustatytą sverto grąžą ETF gali atkartoti tik dienos bėgyje ir neatskaičius mokesčių. Metų bėgyje mokesčiams gali tekti iki trečdaliao visos ETF vertės. Dėl šios priežasties svertiniai ETF tinka spekuliuotojams arba patyrusiems investuotojams, bet ne pradedantiems siekiantiems greitai praturtėti. Svertinius ETF fondus galite atskirti iš pavadinimo. Toki ETF savo pavadinime turi tokius simbolius ar žodžius kaip "2x", "3x", "Double", "Triple", "Leveraged", "Ultra".

Atvirkštinės grąžos ETF fondai

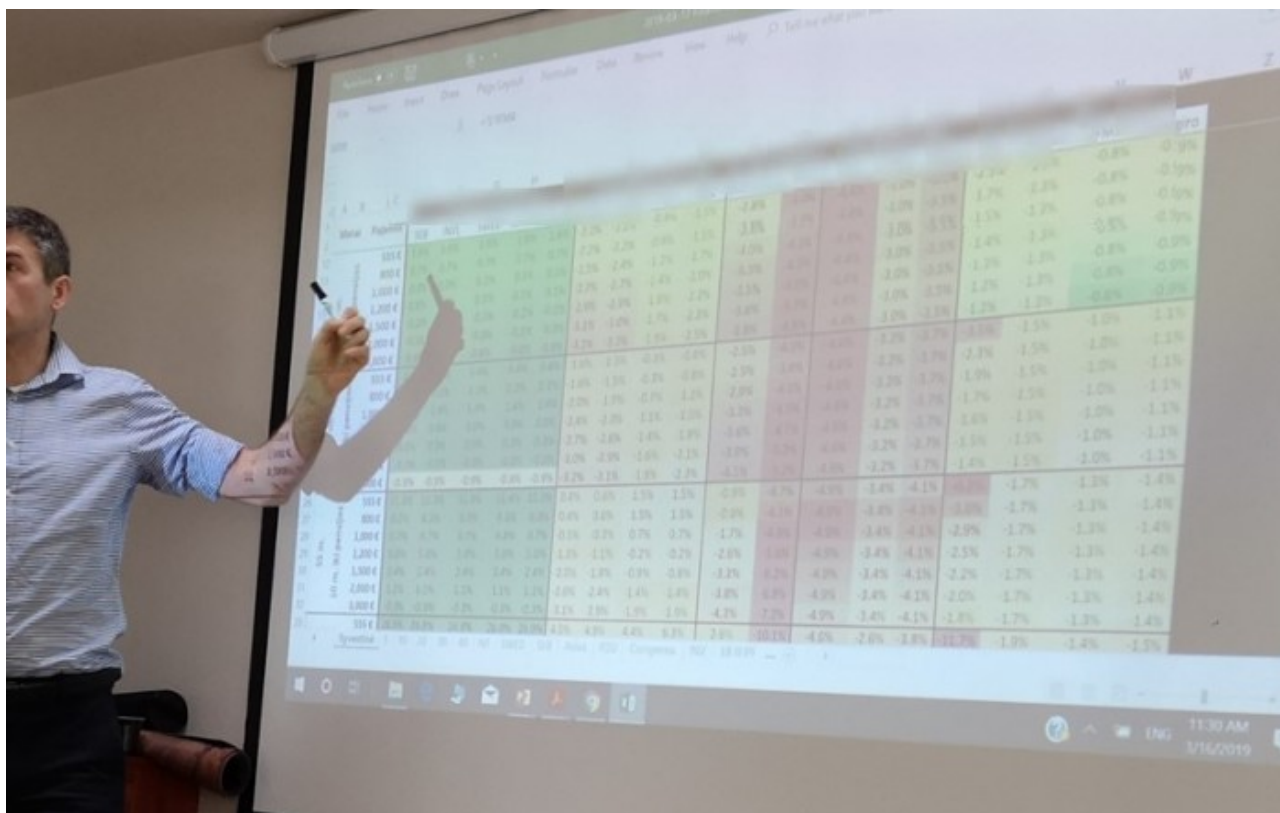
Atvirkštiniai ETF fondai buvo sukurti investuotojams, siekiantiems uždirbti rinkoms krentant. Šie fondai sudaryti iš išvestinių finansinių instrumentų ir siekia atvirkščiai atkartoti nustatyto indekso reikšmę. Sekamam indeksui kylant, ETF vertė mažėję ir atvirkščiai indekso vertei smunkant investuotojas uždirba iš ETF. Pažymėtina, kad atvirkštiniai ETF ne visiškai atkartoja indeksą, kadangi ETF valdytojui yra mokami mokesčiai. Atvirkštiniai ETF taip pat gali turėti svertą. Tokiu atveju ETF fondas trigubai arba dvigubai atvirkščiai atkartoja indekso reikšmę. Pvz. indeksui nukritus 3 proc. trigubą svertą turinčios ETF fondo reikšmė padidės 9 proc. Kaip ir paprasti svertiniai ETF, atvirkštiniai svertiniai ETF indeksą atkartoja tik dienos bėgyje, o ilgalaikėje perspektyvoje jų

reikšmė nuolat mažėja. Pažymėtina, kad ilgalaikėje perspektyvoje akcijų vertė kyla, todėl atvirkštiniai ETF fondai dažniausiai yra trumpalaikė investavimo strategijos dalis. Profesionalūs investuotojai atvirkštinius svertinius ETF fondus taip pat naudoja rizikai mažinti.

----- Taip pat skaitykite -----

[II pakopos pensijų fondai: kuris geriausias? \(I dalis\)](#)

Seminaras Kaune: Kaip geriausia įdarbinti pinigus?

[Sutelktinio finansavimo platformos darbo kokybės svarba \(3 dalis\)](#)

ETF ir investicinių fondų panašumai ir skirtumai

Kaip jau minėjome anksčiau ETF fondai daugeliu atžvilgiu yra panašūs į tradicinius investicinius fondus. Pagrindiniai fondų panašumai yra šie:

- ETF ir investicinio fondo vieneto vertės yra susietos su atitinkamų vertybinių popierių krepšelio verte. Abiejų fondų vertės kilimas priklauso nuo to, kiek atitinkamu laiko momentu verti krepšelyje esantys vertybiniai popieriai.
- Abi fondų rūšys yra diversifikuota ir likvidi investicija, kadangi jų investiciniame krepšelyje yra daug skirtingų vertybinių popierių. Kaip ir skirtingų investicinių fondų, taip ir skirtingų ETF fondų diversifikavimo lygis ir likvidumas skiriasi: kuo ETF fondas yra labiau nišinis, tuo mažiau skirtingų vertybinių popierių sudaro jo krepšėlį ir tuo jis mažiau diversifikuotas.
- Visą informaciją apie ETF fondą, taip pat kaip ir apie investicinį fondą, Jūs galite rasti ETF fondo prospekte. Prospekte Jūs rasite tokią informaciją kaip fondo investavimo

strategiją, tikslus, mokesčius ir kt.

Be tam tikrų panašumų ETF ir investiciniai fondai turi daug skirtumų:

- Investicinių fondų vertė pateikiama vieną kartą per dieną ir nekeičiama dienos bėgyje. Ši kaina atspindi pasibaigusios prekybos sesijos arba praėjusios dienos fondo vertybinių popierių vertę. ETF fondų vertės kitimą galima stebėti dienos bėgyje realiu laiku.
- ETF fondai nesiekia viršyti rinkos vidurkio. Kaip minėjome anksčiau, ETF yra sudaryti iš vertybinių popierių krepšelio, kuris laikomas banke. Šis vertybinių popierių krepšelis atspindi indekso vertę. Tuo tarpu investiciniai fondai siekia viršyti nustatytą rinkos indeksą, todėl analizuoja rinkos tendencijas, akcijų vertes ir ieško pačių geriausių investicijų. Už visas šias pastangas investicinio fondo valdytojui yra mokamas valdymo mokestis. Investicinio fondo valdymo mokesčiai paprastai yra keliskart didesni nei ETF fondų.
- ETF fondai neprekiuoja vertybiniais popieriais (jie saugomi banke). Tuo tarpu investiciniai fondai nuolat perka ir parduoda vertybinius popierius. Už prekybą vertybiniais popieriais investiciniai fondai moka komisinius. ETF fondai komisinių nemoka. Rezultate ETF fondų kasmetiniai mokesčiai yra mažesni nei investicinių fondų.
- ETF fondais galima prekiauti taip pat kaip akcijomis realiu laiku, tuo tarpu investiciniai fondai tokios galimybės neturi (išskyrus aktyviai valdomus ETF fondus). Prekiaujant ETF galima naudoti FaK, FoK, pirkimo skolon arba automatiškai ribojant nuostolį („stop loss“ funkcija), tuo tarpu investicinis fondas tokių galimybių nesuteikia.

Iš ETF ir investicinių fondų palyginimo jau galėjote susidaryti nuomonę ir apie keletą ETF bei investicinių fondų privalumų ir trūkumų. Pagrindiniai ETF privalumai lyginant su ETF fondais yra šie:

ETF fondų privalumai investicinių fondų atžvilgiu

Kaina

ETF fondais prekiaujama biržoje, tad jų prekybos kaštai apsiriboja komisiniais finansų tarpininkui. Įsigyjant ir parduodant ETF fondus, komisiniais svyruoja apie 0,5 proc. nuo bendros įsigijimo vertės. Kita vertus, minimali komisinių suma už ETF fondo įsigijimą paprastai yra apie 70 Lt, todėl siekdamas mokėti tik 0,5 proc. komisinių investuotojas turi pirkti ETF vienetų už ne mažesnę kaip 15 000 Lt sumą. Investuojant mažesnes sumas, pvz. 1000 Lt, komisiniai sudarytų net 7 proc. investicinių vertės.

Mokesčiai

Daugumą ETF turi mažesnius vertybinių popierių saugojimo mokesčius. ETF fondams nereikia laikyti lėšų fondų išpirkimui, nes jais prekiaujama realiu laiku biržoje t.y. vienas investuotojas perka, o kitas parduoda ETF fondo vienetus.

ETF investuoja į strategijoje nustatytus vertybinius popierius, todėl nepatiria kaštų analizuojant kurie vertybiniai popieriai yra geresni, kurie blogesni. Tuo tarpu investiciniai fondai siekia viršyti rinkos indeksą, todėl analizuoja vertybinius popierius, ieškodami geriausių investicijų. Investicinio fondo valdytojui ir jo komandai už visą šį darbą yra mokamas atlyginimas - investicinio fondo valdymo mokestis. Žinoma, šis atlyginimas galiausiai sumokamas iš investuotojų lėšų. Taigi investiciniai fondo valdytojui mokami valdymo mokesčiai, o ETF fondai šių mokesčių neturi (išskyrus aktyviai valdomus ETF fondus).

Investiciniai fondai patiria sąnaudas prekiaudami vertybiniais popieriais, tuo tarpu ETF fondų vertybinių popierių krepšelis saugomas banke. ETF fondas prekybos sąnaudas patiria tik tuomet kai į indeksą įtraukiamos naujų kompanijų akcijos, tačiau taip atsitinka labai retai, todėl ETF fondų prekybos sąnaudos yra minimalios. Mokesčių privalumas tampa dar ryškesnis kai lyginama investicinių fondų įsigijimo ir išpirkimo mokesčiai, kadangi šie mokesčiai būdingi tik investiciniams fondams. ETF fondai neturi įsigijimo ir išpirkimo mokesčių. Rezultate investicinių fondų valdymo mokestis yra 1 - 3 proc. per metus nuo fondo vertės, o ETF dėl minėtų priežasčių retai siekia 1 proc. per metus, todėl jeigu investuojate ilgam, šie mokesčių skirtumai gali turėti didelę įtaką Jūsų investicijų pelningumui.

Skaidrumas

ETF fondai yra skaidrūs, kadangi ETF fondo veiklą administruojantis institucinis investuotojas kiekvienos dienos pradžioje oficialiais skelbia ETF krepšelio sudėtį. Kita vertus, ETF fondo sudėtį Jūs žinote kiekvieną dieną, nes žinote kuri indeksą jis seką. Pasižiūrėję į sekamo indekso sudėtį, Jūs matysite koki vertybiniai popieriai sudaro ETF portfelio krepšelį. Tuo tarpu informacija apie investicinį fondą sudarančius vertybinius popierius investuotojams pateikiama ne iš karto.

Likvidumas

Kai kuriais ETF fondais galima prekiauti prieš atsidarant ir užsidarius biržai, dėl šios priežasties ETF fondai yra likvidesni už įprastinius investicinius fondus.

Premija

Investuotojai rinkdamiesi ETF gali pasinaudoti arbitražo privalumais. ETF fondai seka indeksus su tam tikra paklaida, todėl investuotojas turi galimybę įsigyti ETF fondą su nuolaida, t.y. kai jo turimų vertybinių popierių krepšelio vertė yra didesnė nei pačio ETF

kaina.

Laikas

ETF fondo vertės pokyčius galima stebėti realiu laiku. Investicinio fondo savininkas tokios galimybės neturi, jis sužino fondo vertę tik biržai užsidarius. Taigi investuotojas turintis investicinio fondo vienetų gali reaguoti tuomet kai jau būna vėlu, tuo tarpu ETF fondo savininkas gali reaguoti fondo vertei bekrentant

ETF fondų trūkumai investicinių fondų atžvilgiu

Kai kurie investuotojai mato daugiau ETF fondų trūkumų nei privalumų. ETF fondai dažniausiai kritikuojami dėl šių savybių:

- ETF fondai yra pasyvi investicija, todėl krentant sekamo indekso vertei mažėja ir ETF fondo vertė. Tuo tarpu krintant investicinio fondo vertei, investicinio fondo valdytojas gali imtis aktyvių veiksmų, siekdamas sumažinti investicinio fondo nuostolius.
- Nišiniai ETF yra nepakankamai diversifikuota investicija lyginant su investiciniais fondais.
- ETF fondai yra arbitražo objektas, t.y. ETF fondo vertė gali pakilti daugiau nei reali į ETF krepšelį įeinančių vertybinių popierių vertė. Dėl šios priežasties neapdairūs investuotojai gali permokėti už ETF fondą, mokėdami didesnę kainą nei reali į ETF įeinančių vertybinių popierių rinkos vertė.
- Profesionalūs investuotojai bene labiausiai kritikuoja ETF fondus dėl to, kad jie seka nežinomus, nepatikrintus indeksus.
- Yra be galo didelis ETF fondų pasirinkimas, todėl nepatyrusiam investuotojui yra sudėtinga išsirinkti jam tinkamą ETF fondą. Tuo labiau, kad kai kurie ETF fondai (sverto, atvirkštiniai) yra labai rizikingi, todėl pats investavimas į ETF fondus reikalauja specifinių žinių.
- ETF fondai yra kritikuojami dėl jų naudojimo spekuliacijai vertybinių popierių rinkos kainomis. Pvz. Kai kurie investuotojai kaltina atvirkštinius ETF fondus prisidėjusius prie 2008 m. akcijų rinkos griūties. Įsigydami atvirkštinius ETF fondus investuotojai savaime skatina vertybinių popierių kainos mažėjimą.
- ETF fondai turi nustatytą gan aukštą minimalią komisinių mokesčių sumą. Maži komisiniai (0.5 proc.) mokami tik tuomet, jei investuojama daugiau nei 10 000 ar 15 000 Lt. Ši suma gali pasirodyti per didelė smulkiems Lietuvos investuotojams.
- Norėdami turėti subalansuotą investiciją, Jūs tiesiog galite įsigyti mišrų investicinį fondą, sudarytą iš akcijų, obligacijų ir pinigų rinkos priemonių. To Jūs negalite padaryti investuodami į vieną ETF fondą. Nėra tokio indekso, kuris sektų akcijų ir obligacijų mišrų indeksą, todėl nėra ir tokio ETF fondo. Norėdami subalansuoti savo investicinį

portfelį ir tuo pačiu investuoti į ETF, Jūs turėsite pirkti tris ETF fondus, kurių vienas seks akcijų, kitas - obligacijų, o trečias valiutos indeksus.

Kaip uždirbti iš ETF fondų?

Iš ETF fondų galima uždirbti taip pat, kaip iš bet kurių kitų vertybinių popierių. Jūs netgi galite nieko neuždirbti arba prarasti dalį savo investicijų, kaip ir investuodami į bet kuriuos kitus vertybinius popierius. Jeigu Jūs esate ilgalaikis investuotojas Jūs galite įsigyti ETF fondo vienetų ir juos laikyti dešimt metų ar dar ilgiau, taip pat kaip akcijas. Arba Jūs galite kiekvieną dieną prekiauti ETF fondais ir uždirbti iš trumpalaikių ETF vertės pokyčių.

Jeigu Jūs įsigijote ETF fondą, siekiantį atkartoti dividendus mokančių kompanijų indeksą, galite uždirbti iš Jums išmokamų dividendų. Jūs taip pat galite reinvestuoti šiuos dividendus įsigydami dar daugiau ETF fondo vienetų. ETF fondai negali automatiškai reinvestuoti gautų dividendų, todėl įsigyjant naujus ETF vienetus Jums teks mokėti komisinius brokeriui.

Jūs galite uždirbti iš kapitalo prieaugio - t.y., pakilus ETF fondo vienetų vertei, parduoti juos brangiau nei pirkote. Rinkoms smunkant, Jūs galite uždirbti pirkdami ETF fondus skolon arba tiesiog įsigydami atvirkštinius ETF fondus. Jūs netgi galite uždirbti pelną pardavinėdami turimus ETF fondo vienetus opcionuose, tačiau tam reikalinga ne tik palanki situacija rinkoje, bet ir specifinės finansinės žinios.

Prekyba ETF fondais

ETF fondų galite įsigyti per bet kurį finansų tarpininką. Prekyba ETF fondais vyksta taip pat kaip akcijomis ir tai yra vienas didžiausių jų privalumų. ETF fondo aktyvų vertė atspindi jį sudarančių vertybinių popierių vertę. ETF fondo aktyvų vertė apskaičiuojama prie ETF fondo krepšelių įeinančių vertybinių popierių rinkos kainos pridėdant jiems tenkančius dividendus ir palūkanas bei atimant ETF fondo išlaidas ir visa tai dalinant iš fondo vienetų skaičiaus.

$$\text{Grynoji aktyvų vertė} = \frac{\text{Vertybinių popierių rinkos kaina} + \text{dividendai} + \text{palūkanos} - \text{ETF išlaidos}}{\text{ETF fondo vienetų skaičius}}$$

Kitaip tariant ETF fondai neturi pastovios vertės ir jo vertė nuolatos keičiasi, keičiantis ETF

krepšelį sudarančių vertybinių popierių rinkos kainai. Kaina, kurią Jūs mokate už ETF fondą, nevisiškai atspindi ETF fondo krepšelį sudarančių vertybinių popierių rinkos kainą. ETF fondo rinkos kainą nustato paklausa ir pasiūla, taip pat kaip ir bet kurių kitų vertybinių popierių. Jeigu yra didelė ETF fondo paklausa ir daug investuotojų siekia ją įsigyti, ETF fondo kaina gali pakilti daugiau nei reali ETF fondą sudarančių vertybinių popierių krepšelio vertė. Lygiai taip pat ETF fondo vertė gali nukristi labiau nei ETF fondo krepšelio vertė, jeigu vyrauja pardavėjai.

Jeigu ETF fondo vertė yra mažesnė už jį sudarančių vertybinių popierių krepšelio kainą, Jūs perkate su premija, jeigu didesnė – Jūs parduodate su nuolaida. Tačiau ETF fondų vertė retai kada žymiai nukrypsta nuo jį sudarančių vertybinių popierių vertės, kadangi įgaliojimi instituciniai investuotojai turi teisę sumažinti ir padidinti į ETF fondą įeinančių vertybinių popierių kiekį. Instituciniai investuotojai įsigydami ir parduodami didelius kiekius ETF krepšelį sudarančių vertybinių popierių neleidžia ETF vertei atitrūkti nuo sekamo indekso vertės.

Paprastai ETF fondas nustatytą indeksą seka su 1 proc. paklaida, tačiau kartais nišiniai ETF fondai nuo sekamo indekso vertės gali būti nutolę net 5 proc., išimtiniais atvejais net iki 10 proc. ETF labiausiai nukrypsta nuo sekamo indekso vertės pačioje prekybos sesijos pradžioje.

Prekiaudami ETF fondais realiu laiku investuotojai gali pasinaudoti tokiomis galimybėmis kaip pirkti skolon, FaK, FoK ir pan. Svarbu atkreipti dėmesį, kad ne visus ETF fondus galima įsigyti skolon, nišiniai, nepopuliarūs ETF fondai dažnai tokios galimybės neturi. Prekiaudami ETF fondais, investuotojai daug efektyviau gali riboti nuostolius, nei turint investicinius fondus. Pvz. Investicinio fondo vienetus Jūs galite parduoti tik pasibaigus prekybos sesijai, taigi kai visas rinkos dienos kritimas jau įskaičiuotas į fondo vertę. Tuo tarpu ETF Jūs galite parduoti dienos bėgyje, be to Jūs tiesiog galite nustatyti nuostolių stabdymo funkciją („Stop loss“) ir ETF fondo kainai smukus iki nustatytos ribos, jis bus automatiškai parduotas.

Kaip jau minėjome anksčiau, kai kuriais ETF fondais galima prekiauti netgi prieš atsidarant ir užsidarius biržai, tačiau tokiu atveju už ETF fondą Jums teks mokėti šiek tiek didesnę nei rinkos kainą. Ši galimybė yra labai svarbi investuotojams ieškantiems likvidžių investicijų.

ETF fondų mokesčiai

ETF fondai kaip ir investiciniai fondai yra ne kas kita kaip verslo sukurtas produktas, kurį pardavus siekiama pasipelnyti. Nepaisant to, kad ETF fondai nėra aktyviai valdomi, tačiau už juos vis tiek reikia mokėti mokesčius. Visus ETF fondams taikomus mokesčius Jūs galite

rasti ETF fondo prospekte. ETF fondo išlaidos išreiškiamos kaip procentas nuo visos fondo vertės. Pvz. Jeigu ETF fondo mokesčiai yra 0.5 proc., tai investavę 15 000 Lt per metus sumokėsite 75 Lt. ETF fondo valdytojui.

ETF fondų mokesčiai skiriasi priklausomai nuo to koki indeksą jis seka ir nuo to kiek fondo valdytojas siekia uždirbti valdydamas ETF fondą. Žinodami į kuriuos ETF fondus Jūs norite investuoti, jų mokesčius galite tarpusavyje palyginti ir pasirinkti pigesnįjį. Šią informaciją Jūs galite rasti internete, ETF fondo prospekte ar tiesiog pasiklausti investicijų konsultanto.

Paprastai ETF fondų mokesčiai yra mažesni už aktyviai valdomų investicinių fondų ir netgi už pasyvių (sekančių nustatytą indeksą) investicinių fondų. Pažymėtina, kad prekiaudami ETF fondais Jūs mokėsite komisinius savo finansų tarpininkui. Komisiniai prekiaujant ETF fondais paprastai yra toki patys kaip ir prekiaujant akcijomis. Kaip ir investuojant į visus vertybinius popierius, kuo didesnę sumą Jūs investuojate, tuo mažiau komisinių sumokate. Kuo ilgiau ETF fondus Jūs laikote, tuo mokesčiai mažiau įtakoja galutinį investicijų pajamingumą. Kita vertus, jeigu Jūs dažnai prekiausite ETF fondais, komisiniai mokesčiai gali nubraukti didžiąją pelno dalį.

ETF fondais prekiaujama biržoje (taip pat kaip ir akcijomis), todėl yra ETF fondo pirkimo ir pardavimo kaina. Pirkimo kaina yra didesnė už pardavimo, todėl Jums gali tekti įsigyti ETF fondą brangiau, o parduoti pigiau. Šis skirtumas prisidės prie galutinių ETF fondo išlaidų, tačiau paprastai ši suma bus mažesnė už investicinių fondų platinimo ir išpirkimo mokesčių.

ETF fondų rizika

Nepaisant to, kad ETF fondai yra labai likvidūs ir plačiai diversifikuoti, tačiau kaip ir visi investiciniai instrumentai turi jiems būdingą riziką. Kadangi ETF fondai seka tam tikrus indeksus, todėl jiems būdingi tame indekse esančių vertybinių popierių rizika. Dėl šios priežasties ETF fondai investuojantys į akcijas yra rizikingesni nei ETF fondai investuojantys į obligacijas. Akcijų ETF fondų rizika irgi skiriasi priklausomai nuo ETF fondą sudarančių vertybinių popierių rizikos. Kuo rizikingesnis ETF fondas, tuo jo vertė labiau svyruoja.

Investuodami į ETF fondą rizikuojate, kad ETF fondas ne visiškai tiksliai atkartos sekamą indeksą. Taip atsitinka tuomet, kai ETF krepšelį sudarantys vertybiniai popieriai neatitinka sekamo indekso sudėties.

Ne visų ETF fondų likvidumas ir diversifikavimas yra vienodas. Nišiniai ETF fondai, nėra tokie likvidūs ir diversifikuoti kaip didžiuosius indeksus sekantys ETF fondai. Mažas nišinių ETF fondų likvidumas gali sąlygoti didelį skirtumą tarp ETF fondo pirkimo ir pardavimo

kainos.

Kadangi ETF fondas seka indeksą su nedidele paklaida, todėl Jūs galite įsigyti šio fondo vienetų už didesnę kainą nei šio fondo krepšelio vertybinių popierių vertė, o parduoti pigiau nei reali ETF vieneto kaina.

ETF fondams, taip pat kaip ir investiciniams fondams būdinga valiutos rizika – t.y. valiuta kuria pirkote ETF fondą gali nuvertėti kitų valiutų atžvilgiu ir tai turės įtakos galutinei investicinei grąžai.

Galiausiai, rizikos mėgėjai turi atkreipti dėmesį, kad svertinių ETF fondų vertė ilguoju laikotarpiu mažėja. Kuo didesni rinkos indekso vertės pokyčiai, tuo greičiau mažėję svertinio ETF reikšmė (žr. lentelę)

Prekybos sesija	Sekamo indekso vertė		Indekso grąža	Trigubo svorto ETF vertė		Trigubo svorto ETF grąža
	Atidarymo	Uždarymo		Atidarymo	Yždarymo	
1 diena	100,00	99,00	-1 proc.	100	97	-0,03 proc.
2 diena	99,00	97,02	-2 proc.	97	91,18	-0,06 proc.
3 diena	97,02	100,00	+3,07 proc.	91,18	99,58	+0,0921 proc.

Patyrę investuotojai vertina ETF fondus ne dėl jų rizikos, bet dėl galimybės valdyti riziką. Kaip pavyzdį pateiksime poravimo strategija, kuri naudojama perkant to paties sektoriaus vertybinius popierius. Tarkime Jūs analizuojate banką X. Atlikę finansų sektoriaus analizę, suvokiate, kad šio sektoriaus prognozės yra niūrios, šių kompanijų akcijos yra pervertintos, todėl jų kaina turėtų kristi. Tačiau bankas X veikia pelningai ir šios kompanijos plėtros tempai ateityje nesumažės, tad X akcijos brangs. Siekdami maksimaliai pasipelnyti iš gautų analizės rezultatų Jūs galite įsigyti kompanijos X akcijų, o pramonės sektoriaus indeksą sekantį ETF fondą pirkti skolon. Tokiu atveju, jeigu viena iš Jūsų investicijų nepasitvirtins, Jūs vis tiek uždirbsite iš kitos.

ETF fondai kaip rizikos valdymo priemonė

Yra be galo daug įvairių rizikos valdymo strategijų naudojant ETF fondus, kadangi daug ETF fondų naudoja išvestines finansines priemones, tokias kaip ateities, pasirinkimo ar apsikeitimo sandoriai. Paprastas investuotojas išvengdamas žinių, reikalingų prekiaujant išvestinėmis priemonėmis, gali pasinaudoti derivatvų privalumais pirkdamas atvirkštinius ETF fondus ar ETF naudojančius svertą ir taip kontroliuoti investicinio portfelio riziką.

Pabaigai

- Biržoje prekiaujami fondai dar vadinami ETF fondais (angl. exchange traded funds).

- Prekyba ETF fondais vyksta vertybinių popierių biržoje.
- Aktyviai valdomi ETF fondai –tai investiciniai fondai, kuriais prekiaujama biržoje.
- Pasyvių ETF fondų tikslas atkartoti tam tikrą vertybinių popierių indeksą.
- ETF fondai yra susieti su vertybinių popierių krepšeliu.
- ETF fondai yra patrauklūs investuotojams dėl mažų mokesčių.
- ETC – tai biržoje prekiaujami žaliavų fondai.
- Atvirkštiniai ETF fondai priešingai atkartoja biržos indeksą.
- Svertiniai ETF fondai dienos bėgyje sekamo indekso grąža didina kelis kartus.
- Svertinių ETF fondų vertė ilguoju laikotarpiu mažėja.

8. pamoka: Investicijos į nekilnojamą turtą

Biržoje prekiaujami fondai (ETF)

28 balsai/ Vid.4.4